

Annika Kukkonen - Maria Mäkinen

Ikäystävällinen orkesteri

**Orkesterien ikääntyneille suunnatun
yleisötyön käsikirja**

KIRJOITTAJAT

Annika Kukkonen on musiikkikasvattaja ja yleisötyön asiantuntija, joka osallistuu aktiivisesti orkesterien yleisötyön kehittämiseen kansallisesti ja kansainvälisesti. Vastaa Helsingin kaupunginorkesterin yleisötyöstä ja toimii valtakunnallisen Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n Yleisötyöfoorumin puheenjohtajana.

Maria Mäkinen on verkostomuotoilija ja ikääntyneiden kulttuuripalveluiden asiantuntija, joka soveltaa muotoiluajattelua verkostojen ja kulttuuripalveluiden kehittämiseen. Kehittää Helsingin kaupungilla ikääntyneille suunnattuja etäkulttuuripalveluita ja on toiminut mm. Kulttuurisen seniori- ja vanhustyön AILI-verkoston projektipäällikkönä.

KIITOS

Helsingin kaupunginorkesteri, Kuopion kaupunginorkesteri, Lapin kamariorkesteri, Tapiola Sinfonietta, Turun filharmoninen orkesteri, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Orchestras Live, Suomen Lontoon instituutti, Laura Huhtinen-Hildén ja Metropolia Ammattikorkeakoulu, Anna-Mari Rosenlöf, Liisa-Maria Lilja-Viherlampi, Sini Eloranta ja Turun ammattikorkeakoulu, Uli Kontu-Korhonen, Timo Järvensivu

Suomen Sinfoniaorkesterit ry
Helsinki 2020

ISBN xxx-xxx-xxx-xxx-x (painettu)
Painopaikka: Painetaan syksyllä 2021

ISBN xxx-xxx-xxx-xxx-x (pdf) –
Julkaistaan kokonaisuudessaan syksyllä 2021
<https://www.sinfoniaorkesterit.fi/fi/yleisotyö>

Graafinen suunnittelu ja taitto: Kaisa Pitkälä, Sentire Visual
Kuva: Helsingin kaupunki © Katja Tähjä

Julkaistu on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön tuella.

SISÄLTÖ

Alkusanat

5

Osa I - Taustaksi

6

Saavutettavat orkesterit – Accessible orchestras
Ikääntyneille suunnatun yleisötyön lähtökohtia

6

7

Osa II - Ikäystävällinen orkesteri

8

Ikäystävällisen orkesterin ulottuvuudet
Ikäystävällisen musiikkikokemuksen muotoilu
- Vierailut sosiaali- ja terveyspalvelujen yksiköissä
- Digitaaliset sisällöt

8

9

12

13

Osa III - Case-esimerkit

14

Helsingin kaupunginorkesteri
Kuopion kaupunginorkesteri
Lapin kamariorkesteri
Tapiola Sinfonietta
Turun filharmoninen orkesteri

14

16

18

20

22

Alkusanat

Tämä käsikirja on tehty orkesterien ikääntyneille suunnattujen, konserttisalin ulkopuolelle tuotettavien palveluiden suunnittelun tueksi ja keskustelunavaukseksi orkesterien ikääntyneille suunnatusta yleisötyöstä. Käsikirjan avulla orkesterit voivat kehittää saavutettavuuttaan ja tuottaa merkityksellisiä musiikkikokemuksia kaiken ikäisille. Käsikirjassa keskitytään sosiaali- ja terveyspalveluissa toteutettaviin vierailuihin sekä orkesterien digitaalisiin sisältöihin, jotka on tunnistettu olennaisina kanavina tavoittaa ne ikääntyneet, jotka eivät pääse konserttisaleihin. Käsikirjan osat I ja II on tuotettu keväällä 2020 osana Saavutettavat orkesterit -hanketta (lue lisää s. 6).

Tiivis yhteistyö sosiaali- ja terveyspalveluiden toimijoiden kanssa on tärkeää niiden ikääntyneiden saavuttamiseksi, jotka eivät pääse orkestereiden luo. Tästä syystä käsikirja ja sen taustalla oleva kehittämistyö perustuvat vahvasti kumppanuuksiin ja verkostoihin sekä asiakaslähtöiseen muotoiluajatteluun. Työtä on tehty yhteiskehittämisen menetelmin – Saavutettavat orkesterit -hankkeen partneriorkesterien rooli onkin ollut hyvin merkityksellinen. Orkesterit ovat antaneet aikaansa ja kehittäneet palvelujaan ikääntyneille.

Työn taustaksi on haastateltu useita sosiaali- ja terveys- sekä kulttuurialan ammattilaisia sekä etsitty ja tun-

nistettu toimintamalleja ja esimerkkejä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Huhti-toukokuussa Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n toteuttaman kyselyn avulla oli mahdollisuus kuulla myös muiden orkesterien kokemuksista ja lähtökohdista liittyen ikääntyneille suunnattuihin palveluihin.

Tämän julkaisun työstäminen osui COVID-19 -epidemia-ajankohtaan, joka on toukokuuhun 2020 mennessä pakottanut toimijoita alasta riippumatta valtavaan digiloikkaan. Maailmanlaajuinen epidemia tulee todennäköisesti muuttamaan myös taide- ja kulttuurialan tuotantotapoja. Hankkeen kehittämistyön näkökulmasta aika on ollut otollinen erityisesti uusien digitaalisten sisältöjen kehittämiseen ja Saavutettavat orkesterit on tarjonnut mukana oleville toimijoille merkityksellisen tavan antaa aikaansa tulevien toimintamuotojen ideoimiselle.

Haluamme kannustaa tällä käsikirjalla orkestereita kasvattamaan ymmärrystään ikäystävällisistä palveluista, jakamaan kokemuksiaan, luomaan kumppanuuksia ja yhteiskehittämään uutta. Näin voimme osaltamme parantaa ikääntyneiden kulttuuristen oikeuksien toteutumista ja tuoda taidetta osaksi hyvää elämää.

SAAVUTETTAVAT ORKESTERIT

Helsingin kaupunginorkesterin yhteistyössä Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n kanssa koordinoimassa Saavutettavat orkesterit -hankkeessa kehitetään orkesterien toimintaa ikäihmisten parissa Suomessa ja Isossa-Britanniassa. Kaksivuotisella hankkeella 2020–21 lisätään kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saavutettavuutta etsimällä keinoja tuoda orkesteritoiminta lähelle sitä ikääntynyttä väestöä, joka ei pääse orkesterien luo. Hankkeen tavoitteena on edistää ikääntyneiden aktiivista osallisuutta ja yhteisöllisyyttä taiteen keinoin.

Saavutettavat orkesterit -hankkeessa Helsingin kaupunginorkesterin lisäksi ovat Suomesta Kuopion kaupunginorkesteri, Lapin kamariorkesteri, Tapiola Sinfonietta ja Turun filharmoninen orkesteri. Isosta-Britanniasta mukana ovat mm. City of London Sinfonia ja Manchester Camerata. Orkesterien tuottajat tapaavat kaksi kertaa vuonna 2020 Tuottajatapaamisessa ja kaudella 2020–21 pilotoivat uutta tai toisiltaan lainaamaa toimintaideaa ikäihmisten parissa.

Saavutettavat orkesterit -hanke on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksen vuodelle 2020. Hankkeen arvioinnin ja tutkimisen tukena on Metropolia Ammattikorkeakoulu.

ACCESSIBLE ORCHESTRAS

The Accessible Orchestras project coordinated by the Helsinki Philharmonic Orchestra in collaboration with the Association of Finnish Symphony Orchestras aims to develop the work of orchestras with elderly people in Finland and Great Britain. The two-year project 2020–21 will support equal accessibility to culture and the arts by seeking ways of bringing orchestra activities closer to those among the ageing population who are unable to attend concerts in person. The aim of the project is to promote a sense of community and the active inclusion of elderly people through art.

In addition to the Helsinki Philharmonic Orchestra, other Finnish orchestras participating in the Accessible Orchestras project include the Kuopio Symphony Orchestra, Lapland Chamber Orchestra, Tapiola Sinfonietta and Turku Philharmonic Orchestra. Participating orchestras from the UK include the City of London Sinfonia and Manchester Camerata. The producers of these orchestras meet twice in 2020 and during the 2020–21 season pilot new ideas and share ideas with each other for working with the elderly.

The Accessible Orchestras project has received a special subsidy from the Finnish Ministry of Education and Culture for 2020. The project's evaluation and research are supported by Metropolia University of Applied Sciences.

IKÄÄNTYNEILLE SUUNNATUN YLEISÖTYÖN LÄHTÖKOHTIA

Saavutettavat orkesterit -hankkeen partneriorkesterien haastattelujen sekä Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterille toteutetun kyselyn¹ mukaan ikääntyneiden osuus **konserttialien yleisöistä** on merkittävä. Orkesterit ovat panostaneet kohderyhmän huomioimisessa erityisesti konserttialeissa järjestettävien konserttien saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Konserttialien ulkopuolelle tuotettavat ikääntyneille suunnatut sisällöt ovat myös osa monien orkesterien toimintaa.

Saavutettavat orkesterit -hankkeessa on kehitetty palveluja erityisesti niille ikääntyneille, jotka eivät pääse orkesterien luo. **Konserttialin ulkopuolelle** tuotettavat ikääntyneille suunnatut sisällöt on tässä käsikirjassa jaettu kahteen osaan:

- vierailut sosiaali- ja terveystalvelujen yksiköissä
- digitaaliset sisällöt

Joissain orkestereissa, esim. Turun filharmonisessa orkesterissa on tuotettu myös toimintaa, jossa nämä kaksi sisältömuotoa yhdistyvät.

Konserttialin ulkopuolelle tuotetut sisällöt nähdään orkestereissa suurimmaksi osaksi osana yleisötyötä. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että sisältöjä ei suunnitella samalla prosessilla kuin kausikonserttien taiteellista

ohjelmaa ja sisällöt tuotetaan yleisölle yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa, mikä on tunnusmerkillistä yleisötyölle.

Yleisötyöllä

- edistetään orkesterin *saavutettavuutta*. Saavutettavuudella tarkoitetaan palvelujen ja viestinnän helppoa lähestyttävyyttä kaikille ihmisille. Saavutettavuuteen liittyvät mm. fyysinen saavutettavuus (esteettömyys), verkkopalvelujen saavutettavuus ja käytettävyys sekä sisältöjen ymmärrettävyys ja selkokieli.
- on *pedagoginen tavoite*. Yleisötyön avulla voidaan kasvattaa taiteen vastaanottokykyä. Yleisötyöllään orkesteri syventää olemassa olevan yleisön konserttikokemusta sekä tavoittaa uusia yleisöjä.
- pyritään *vuorovaikutukseen*. Yleisötyössä tunnistetaan jokaisessa ihmisessä oleva luovuus ja sitä tuetaan osallistavan taiteellisen toiminnan avulla.

¹Taustakyselyyn vastanneista 15 orkesterista hieman alle 70 % kertoo tekevänsä yhteistyötä sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa. Yhteistyön tekemisen ja koordinoimisen tavat vaihtelevat suuresti. Merkittävimmät haasteet sote-yhteistyössä liittyvät resursseihin sekä oikeiden yhteyshenkilöiden ja yhteisen ymmärryksen löytymiseen.

IKÄYSTÄVÄLLISEN ORKESTERIN ULOTTUVUUDET

Ikäystävällisen orkesterin ulottuvuudet voidaan jakaa neljään eri teemaan: saavutettavuuteen ja esteettömyyteen, viestintään, arvoihin ja asenteisiin sekä osallisuuteen.

Ikäystävällisen orkesterin määritelmä perustuu Saavutettavat orkesterit -hankkeen partneriorkesterien kanssa tehtyyn yhteiskehittämiseen sekä Suomen sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkesterille huhti-toukokuussa 2020 toteutetun kyselyn vastauksiin.

Ikäystävällinen orkesteri			
Saavutettavuus ja esteettömyys <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii tilojen esteettömyydestä sekä palveluiden fyysisestä, sosiaalisesta ja taloudellisesta saavutettavuudesta • vie palveluja aktiivisesti heille, jotka eivät pääse konserttisaliin • luo kumppanuuksia ja tekee yhteistyötä erilaisten yleisöjen tavoittamiseksi 	Viestintä <ul style="list-style-type: none"> • viestii kanavissa, joissa tavoitetaan eri ikäiset yleisöt • tuottaa ymmärrettäviä sisältöjä • tarjoaa helposti saatavilla olevaa tietoa palveluista • tuo esiin kaiken ikäisiä osana markkinointia ja viestintää 	Arvot ja asenteet <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää yleisön heterogeenisuuden • ei aseta ikärajoja palveluihin tai asiakasraateihin • omaa kaiken ikäisiä arvostavan ja erilaiset tarpeet huomioivan palveluasenteen ja -alttiuden • ei tee oletuksia yleisöstä iän tai muun ominaisuuden perusteella eikä aliarvioi yleisöä 	Osallisuus <ul style="list-style-type: none"> • on aktiivisesti vuorovaikutuksessa eri ikäisen yleisön kanssa • huomioi erilaiset tarpeet ja mielipiteet palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä

Määritelmän muotoilussa on hyödynnetty myös seuraavia lähteitä: Kulttuurisen seniori- ja vanhustyön AILI-verkosto ailiverkosto.fi
 Global Age-friendly Cities: A Guide - WHO who.int/ageing/publications/Global_age_friendly_cities_Guide_English.pdf
 Age Friendly Standards - Family Arts Campaign familyarts.co.uk/age-friendly-standards

IKÄYSTÄVÄLLISEN MUSIIKKIKOKEMUKSEN MUOTOILU

Orkesterit tuottavat yleisölleen korkealaatuisia musiikkielämyksiä. Elämys on moniaistillinen usean tekijän summa, joka on riippuvainen ajasta, paikasta ja kokijasta. Poistuttaessa konserttisalista uuteen ympäristöön tulee musiikkikokemus muotoilla uudelleen.

Mitkä tekijät vaikuttavat musiikkikokemuksen syntymiseen ja miten kokemus voidaan tuottaa laadukkaasti ja kestävästi osana sosiaali- ja terveyspalveluita tai digitaalisesti? Onko tärkeää tuottaa ja tukea tuttua ja opittua kokemusta vai tarjoillaanko jotakin uutta, yllättävää ja ennen kokematon? Ikäystävällisen musiikkikokemuksen suunnittelun voi käynnistää alla kuvatun prosessin ja johdattelevien kysymysten avulla.

TUTKI

Tutustu kohderyhmään

- Kenelle toimintaa tuotetaan ja millainen on yleisön toimintakyky? Mistä elementeistä kohderyhmän musiikkikokemus syntyy? Millaisia tarpeita kohderyhmällä on? Missä kanavissa kohderyhmän voi tavoittaa?

Kartoita välittäjä rakenne

- Millaisia toimijoita kohderyhmän lähiympäristöön kuuluu? Millaisilla toimijoilla on keskeinen rooli kohderyhmän musiikkikokemuksen mahdollistamisessa?

Onko kunnassa soten ja kulttuurin yhteistyötä koordinoivaa henkilöä tai verkostoa? Esimerkiksi useiden kuntien kulttuuri- tai vanhuspalveluissa on työntekijöitä, joiden tehtäviin kuuluu kulttuuri- sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistyön koordinointi.

MÄÄRITÄ

Valitse kanava/palvelu

- Mihin kanavaan sisältöä tuotetaan? Tehdäänkö digitaalista sisältöä vai vierailaanko hoivapalveluyksiköissä? Jos otetaan uusi kanava tai palvelu käyttöön, miten se viestitään kohdeyleisölle ja miten kohdeyleisöä voi opastaa kanavan tai palvelun käyttöön? Tutustu oman kuntasi ikääntyneille suunnattuun viestintään ja ikääntyneille suunnattuihin kulttuuripalveluihin.

Luo kumppanuuksia

- Miten voimme luoda yhteyksiä, siltoja ja kumppanuuksia välittäjä rakenteessa tunnistettuihin toimijoihin? Millaisiin kumppanuuksiin on toiminnan kannalta järkevää keskittyä? Mistä voisi saada apua ja tukea toiminnan kehittämiseen? Miten luomme yhteyksiä, jossa toisilta oppiminen on mahdollista? Useissa kunnissa ja kaupungeissa on valmiita verkostoja kulttuurin ja soten yhteistyön koordinoimiseen. Toimiminen osana verkostoa säästää usein resursseja suhteessa suoriin kumppanuuksiin.

- Ikäystävällisen musiikkikokemuksen muotoilu

SUUNNITTELE

Suunnittele kokemus

- Miten voimme tuottaa laadukkaan ja kokonaisvaltaisen musiikkikokemuksen kohderyhmälle valitussa kanavassa? Mitkä elementit täydentävät kokemusta? Tuotetaanko jotain tuttua vai jotain uutta, ennen kokematon? Esimerkiksi muistisairaiden ikääntyneiden musiikkikokemuksesta on hyvä luoda mahdollisimman totutun ja opitun kaltainen välttämällä kuitenkin turhaa virallisuutta, joka saattaa aikaansaada pelon ja ahdistuksen kokemusta. Musiikkikokemusta voivat täydentää konserttisalikokemuksen kaltaiset elementit kuten katsomon asettelu, käsiohjelma ja väliaika.

Ideoi sisältö ja vuorovaikutus

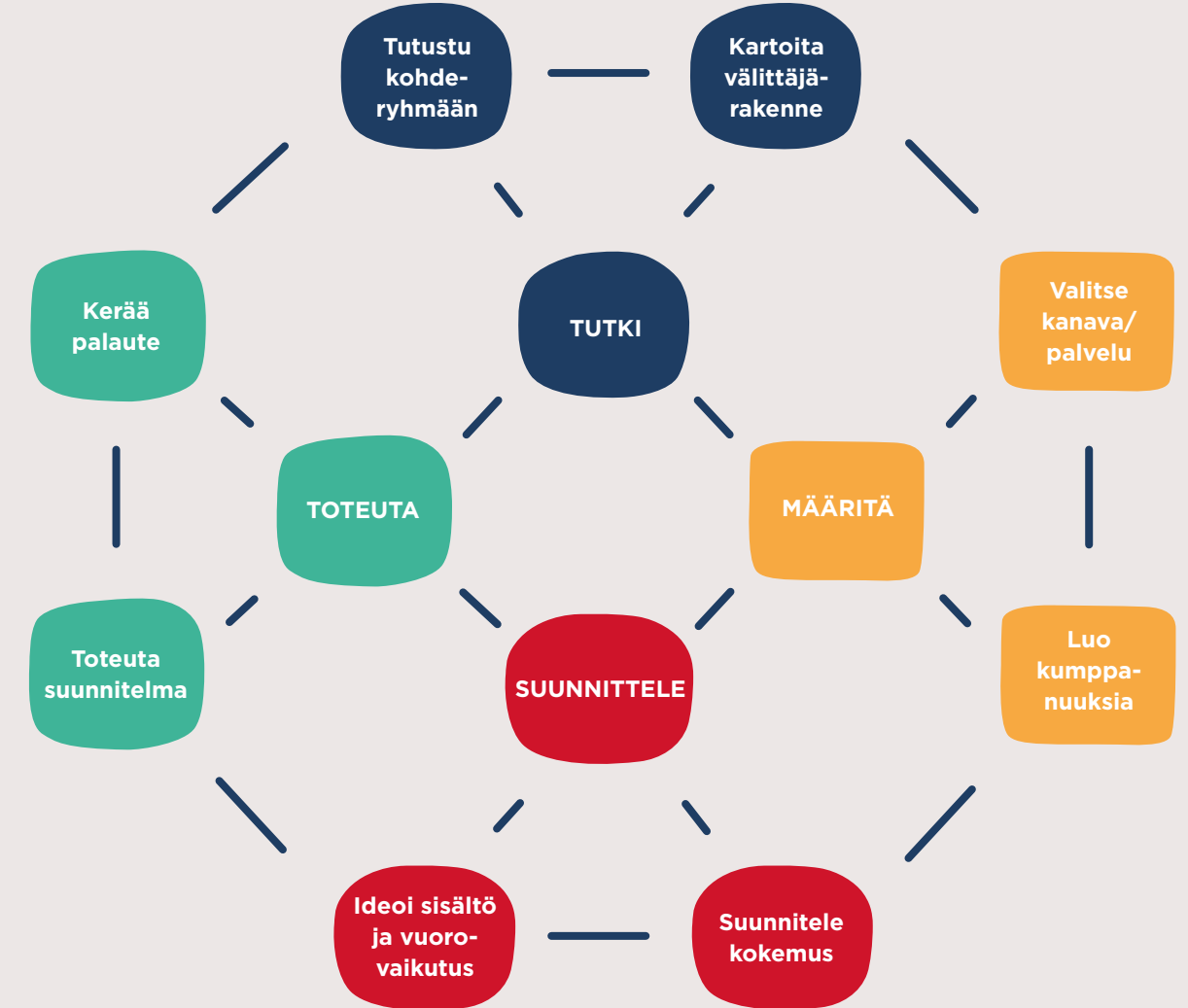
- Millaista sisältöä tuotetaan? Millaisen sisällön tuottaminen on orkesterin tehtävä? Taiteen tehtävä on yllättää ja herättää kysymyksiä. Yleisön kyky vastaanottaa taidetta ei tule aliarvioida heidän iästään johtuen.
- Millainen vuorovaikutus täydentää taidekokemusta? Missä tilanteissa vuorovaikutus yleisön ja taiteen tuottajan kanssa on merkityksellistä? Mikä merkitys on mahdollisuudella jakaa kokemusta muun yleisön kanssa? Missä tilanteissa kannattaa tukeutua vuorovaikutuksen fasilitaattoriin ja missä tilanteissa suora vuorovaikutus muusikon ja yleisön kanssa toimii? Millaisia kompetensseja vuorovaikutukseen ja musiikin esittämiseen eri tilanteissa tarvitaan?

TOTEUTA

Toteuta suunnitelma

Kerää palaute

- Miten palautetta kerätään? Kenen palautetta kysytään? Mikä merkitys palautteella on toiminnan onnistumisen arvioimisessa? Miten palautteen avulla kehitetään toimintaa?

VIERAILUT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN YKSIKÖISSÄ

Vierailu sairaalaan tai vanhustenpalveluysikköön voidaan jakaa kolmeen erilaiseen toimintamalliin orkesterimuusikon työtavan näkökulmasta:

Konsertti – esityksellinen työtapa

Orkesterimuusikoiden esiintyminen sairaalan tai hoivailaitoksen sisä- tai ulkotilassa. Konsertti voi olla juonnettu. Konsertin järjestelyissä huomioidaan yleisön tarpeet ja terveydenhuoltoympäristö. Esimerkiksi alkamisajassa joustetaan tarvittaessa, koska ikääntyneiden saattaminen konserttitilaan voi viedä aikaa arvioitua kauemmin ja tilaisuuden kesto suunnitellaan yleisön jaksamisen mukaan. Konsertissa työtavan paino on esityksellisyydessä. Musiikin kuunteleminen on myös osallistavaa, vaikka mitään näkyvää tekemistä ei olisikaan.

Osallistava konsertti – osallistava työtapa

Konsertti, joka sisältää osallistavan taiteellisen toiminnan elementtejä. Konsertin aikana ollaan vuorovaikutuksessa yleisön kanssa esimerkiksi hoivailaitoksen päivälisissä tai muussa konserttitoimintaan sopivassa tilassa. Yleisön erilaiset reaktiot ovat toivottavia. Muusikko osallistaa yleisöä musiikkiin, laulamaan ja/tai soittamaan mahdollisimman matalalla kynnyksellä. Vaatii toiminnan fasilitaattorin, jolla on riittävä musiikkipedagoginen

osaaminen, esim. musiikkikasvattaja, yhteisömuusikko tai orkesterimuusikko, jolla on koulutusta tai kokemusta osallistavan taiteellisen toiminnan ohjaamisesta. Osallistavan konsertin avulla vahvistetaan ikääntyneiden toimijuuden kokemusta, luovaa toimintaa ja yhteisöllisyyden kokemusta.

Sairaala- ja hoivamuusikkotoiminta

Vierailu sairaala- tai hoivayksikön huoneeseen ikääntyneen luokse. Orkesterimuusikko menee ikääntyneen luokse, jos ikääntynyt sitä toivoo. Muusikko havainnoi ja reflektoi ikääntyneen vireystilan ja vastaanottavuuden ja reagoi toiminnallaan näihin havaintoihin mahdollistaen musiikin kosketuksen. Sairaala- tai hoivalaitosympäristössä tällä tavoin työskentelevällä muusikolla on tarvittava musiikillinen ja ammatillinen osaaminen ja henkilökohtaiset ominaisuudet.

Alaluvun materiaalina on osittain käytetty Uli Kontu-Korhosen artikkelia Musiikin ammattilainen sairaalamuusikkona Turun ammatikorkeakoulun julkaisusta MUSIIKKIHYVINVOINTIA! Musiikkityö sairaala- ja hoivaympäristöissä (toim. Liisa-Maria Lilja-Viherlampi).

DIGITAALISET SISÄLLÖT

Digitaalisten sisältöjen tuottaminen voidaan jakaa kolmeen erilaiseen toimintamalliin vuorovaikutuksen näkökulmasta:

Virtuaalikonsertti ilman vuorovaikutusta

Suorana tai tallenteena välitetty musiikkisisältö, johon voi liittyä myös konserttikokemusta syventävää sisältöä, haastatteluja tai keskusteluita. Suoraan striimilähetykseen ei liity vuorovaikutusta kokemuksen tuottajan ja kokijan välillä. Sisällön vastaanottaja voi rakentaa kokemuksesta itse haluamansa kaltaisen. Vanhuspalvelujen yksiköissä orkesterin striimaamien sisältöjen ympärille voidaan rakentaa konserttialikokemuksen kaltaista kokemusmaailmaa esimerkiksi esitystilaa, väliajan, käsiohjelman ja juontajan avulla. Orkesteri voi auttaa kokemuksen rakentamisessa esimerkiksi tuottamalla tuki- ja viestintämateriaalia sekä ohjeita virtuaalikonsertin käynnistämiseksi ja mahdollisimman laadukkaasti musiikkikokemuksen saavuttamiseksi.

Virtuaalikonsertti, jossa mahdollisuus välilliseen vuorovaikutukseen

Välillisesti vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti voidaan rakentaa esimerkiksi striimatun sisällön avulla. Yleisöllä on mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa keskenään tai suoraan sisällön tuottajaan konsertin aikana tai sen jäl-

keen. Vuorovaikutukseen kannustetaan osana kokemusta. Vuorovaikutuksen alustana voidaan hyödyntää sosiaalista mediaa tai muuta virtuaalista alustaa. Välillisesti vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti voi olla esimerkiksi livestriimattu konsertti, jonka aikana tai väliajalla konserttiyleisöllä on mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa keskenään. Vuorovaikutus sisällöntuottajan ja yleisön välillä voidaan mahdollistaa esimerkiksi fasilitaattorin avulla.

Vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti

Vuorovaikutteisessa virtuaalikonsertissa vuorovaikutus on osa sisältöä. Musiikkikokemus luodaan jaetussa tilassa, johon vaikuttavat sekä kokemuksen tuottajan, että kokijan reaktiot ja toiminta. Vuorovaikutteinen virtuaalikonsertti voi olla muun muassa muusikon videoyhteyden välityksellä ohjaamaa ryhmätoimintaa. Tällaista toimintaa on kehitetty esimerkiksi Helsingin, Tampereen ja Vaasan kaupunkien yhteisessä Tänään kotona -hankkeessa vuosina 2018–19.

HELSINGIN KAUPUNGINORKESTERI

Täydentyö syksyllä 2021

KUOPION KAUPUNGINORKESTERI

Täydentyy syksyllä 2021

LAPIN KAMARIORKESTERI

Täydentyi syksyllä 2021

TAPIOLA SINFONIETTA

Täydentyö syksyllä 2021

TURUN FILHARMONINEN ORKESTERI

Täydentyö syksyllä 2021

Millainen on ikäystävällinen orkesteri? Miten voidaan tuottaa palveluita niille ikääntyneille, jotka eivät pääse orkesterien luo?

Ikäystävällinen orkesteri -käsikirja on keskustelunavaus orkesterien ikääntyneille suunnatusta yleisötyöstä. Se nostaa esiin ikääntyneiden kulttuuriset oikeudet ja orkesterien mahdollisuudet vastata näiden oikeuksien toteutumiseen. Käsikirjan avulla orkesterit voivat kehittää saavutettavuuttaan ja tuottaa merkityksellisiä musiikkikokemuksia kaiken ikäisille.

Käsikirjan ovat kirjoittaneet *Annika Kukkonen* ja *Maria Mäkinen*. Käsikirjaa varten on haastateltu useita kulttuuri- sekä sosiaali- ja terveysalan asiantuntijoita ja toteutettu kysely Suomen Sinfoniaorkesterit ry:n jäsenorkestereille. Käsikirja on julkaistu opetus- ja kulttuuriministeriön tuella ja se on osa kaksivuotista Saavutettavat orkesterit -hanketta.

sinfoniaorkesterit.fi